

Bruxelles, 17.1.2018
COM(2018) 24 final

ANNEX

ANEXĂ

la

**Propunerea de recomandare a Consiliului
privind competențele-cheie pentru învățarea pe tot parcursul vieții**

{SWD(2018) 14 final}

ANEXĂ
COMPETENȚE-CHEIE PENTRU ÎNVĂȚAREA PE TOT PARCURSUL VIETII
UN CADRU EUROPEAN DE REFERINȚĂ

Context și obiective

Orice persoană are dreptul la educație, formare profesională și învățare pe tot parcursul vieții favorabile incluziunii și de înaltă calitate pentru a dobândi și a menține competențe care îi permit să participe deplin în societate și să gestioneze cu succes tranzițiile pe piața forței de muncă.

Orice persoană are dreptul la o asistență rapidă și adaptată pentru îmbunătățirea perspectivelor de încadrare în muncă sau de desfășurare a unor activități independente. Aceasta include dreptul de a beneficia de sprijin pentru căutarea unui loc de muncă, formare profesională și recalificare.

Aceste principii sunt definite în „Pilonul european al drepturilor sociale”.

Într-o lume aflată în schimbare rapidă și puternic interconectată, fiecare persoană va avea nevoie de o gamă largă de aptitudini și competențe, iar dezvoltarea acestor competențe trebuie să se desfășoare în mod continuu, pe tot parcursul vieții. Competențele-cheie, astfel cum sunt definite în prezentul cadru de referință, vizează să pună bazele pentru realizarea unei societăți mai democratice și mai echitabile. Ele răspund nevoilor de creștere durabilă și favorabilă incluziunii, coeziune socială și dezvoltare în continuare a culturii democratice.

Principalele obiective ale cadrului de referință sunt următoarele:

- a) să identifice și să definească competențele-cheie necesare pentru ocuparea unui loc de muncă, împlinire personală, cetățenie activă și incluziune socială;
- b) să furnizeze un instrument european de referință pentru factorii de decizie politică, furnizorii de educație și formare, personalul didactic, angajatori și cursanți;
- c) să sprijine eforturile depuse la nivel european, național, regional și local pentru a încuraja dezvoltarea competențelor într-o perspectivă a învățării pe tot parcursul vieții.

Competențe-cheie

În sensul prezentei recomandări, competențele sunt definite ca o combinație între cunoștințe, aptitudini și atitudini, unde:

- a) cunoștințele sunt formate din fapte și cifre, concepte, idei și teorii deja stabilite și care sprijină înțelegerea într-un anumit domeniu sau subiect;
- b) competențele sunt definite ca abilitatea și capacitatea de a desfășura procese și de a utiliza cunoștințele existente pentru obținerea de rezultate;
- c) atitudinile descriu dispoziția și mentalitatea de a acționa sau de a reacționa la idei, persoane sau situații.

Competențele-cheie sunt acele competențe de care au nevoie toți cetățenii pentru împlinirea și dezvoltarea personală, ocuparea unui loc de muncă, incluziune socială și cetățenie activă. Acestea sunt dezvoltate în perspectiva învățării pe tot parcursul vieții, începând din copilăria mică și pe tot parcursul vieții adulte, prin intermediul învățării formale, non-formale și informale.

Toate competențele-cheie sunt considerate la fel de importante; fiecare dintre acestea contribuie la o viață de succes în societate. Competențele pot fi aplicate în diferite contexte și în diferite combinații. Ele se suprapun și se întrepătrund; aspectele esențiale dintr-un domeniu pot sprijini competențele dintr-un alt domeniu. Competențe cum ar fi gândirea critică,

soluționarea problemelor, munca în echipă, competențele de comunicare și negociere, aptitudinile analitice, creativitatea și competențele interculturale fac parte integrantă din competențele-cheie.

- Cadrul de referință stabilește opt competențe-cheie:
- competențe de alfabetizare;
- competențe lingvistice;
- competențe în domeniul științei, tehnologiei, ingineriei și matematicii;
- competențe digitale;
- competențe personale, sociale și de învățare;
- competențe civice;
- competențe antreprenoriale;
- competențe de sensibilizare și expresie culturală.

1. Competențe de alfabetizare

Alfabetizarea este capacitatea de a identifica, înțelege, exprima, crea și interpreta concepte, sentimente, fapte și opinii, atât verbal, cât și în scris, folosind materiale vizuale, auditive/audio și digitale în diferite discipline și în diferite contexte. Ea implică capacitatea de a comunica și de a stabili conexiuni cu alte persoane, în mod eficient, adecvat și creativ.

Dezvoltarea alfabetizării reprezintă baza pentru continuarea învățării și a interacțiunii lingvistice. În funcție de context, competențele de alfabetizare pot fi dezvoltate în limba maternă, în limba de școlarizare și/sau în limba oficială dintr-o țară sau regiune.

Cunoștințe, competențe și atitudini esențiale legate de această competență

Alfabetizarea implică cunoștințe de citire și scriere și o bună înțelegere a informațiilor scrise. Alfabetizarea necesită cunoștințe de vocabular, gramatică funcțională și privind funcțiile limbajului. Ea include cunoașterea celor trei tipuri principale de interacțiune verbală, o serie de texte literare și neliterare și principalele caracteristici ale diverselor stiluri și registre ale limbii.

Cetățenii ar trebui să dețină competențele necesare pentru a comunica atât oral, cât și în scris, într-o gamă largă de situații și să monitorizeze și să își adapteze comunicarea la cerințele situației. Această competență include, de asemenea, capacitatea de a distinge și de a utiliza diferite tipuri de surse, de a căuta, culege și prelucra informații, de a utiliza instrumente ajutătoare și de a formula și exprima argumentele oral și în scris într-o manieră convingătoare și adecvată contextului.

O atitudine pozitivă în ceea ce privește alfabetizarea implică adoptarea unui dialog critic și constructiv, o apreciere a calităților estetice și un interes pentru interacțiunea cu alte persoane. Aceasta implică o conștientizare a impactului limbajului asupra celorlalți și necesitatea de a înțelege și utiliza limba într-un mod pozitiv și responsabil din punct de vedere social.

2. Competențe lingvistice

Această competență definește capacitatea de a utiliza diferite limbi în mod corespunzător și eficient pentru comunicare. Ea împărtășește în linii mari principalele dimensiuni ale competențelor de alfabetizare: se bazează pe capacitatea de a înțelege, exprima și interpreta concepte, gânduri, sentimente, fapte și opinii, atât oral, cât și în scris (ascultare, vorbire, citire și scriere) într-o varietate de contexte sociale și culturale, în funcție de necesități sau dorințe.

După caz, poate include menținerea și dezvoltarea în continuare a competențelor de limbă maternă.

Cunoștințe, competențe și atitudini esențiale legate de această competență

Această competență presupune cunoștințe de vocabular și gramatică funcțională în diferite limbi și o cunoaștere a principalelor tipuri de interacțiune verbală și registre ale limbilor. Sunt importante cunoștințele privind convențiile sociale, aspectul cultural și variabilitatea limbilor.

Aptitudinile esențiale pentru aceste competențe constau în capacitatea de a înțelege mesajele verbale, de a iniția, susține și încheia conversații, de a citi, înțelege și redacta texte, cu niveluri diferite de aptitudini în diferite limbi, în funcție de necesitățile individuale. Cetățenii ar trebui să aibă posibilitatea de a utiliza instrumente în mod adecvat și de a învăța limbi străine într-un mod formal, non-formal și informal, pe tot parcursul vieții.

O atitudine pozitivă presupune aprecierea diversității culturale, interesul și curiozitatea cu privire la diferite limbi și comunicarea interculturală. Aceasta presupune, de asemenea, respectarea profilului lingvistic individual al fiecărei persoane, inclusiv respectul față de limba maternă a persoanelor care aparțin minorităților și/sau provenite din familii de migranți.

3. Competențe în domeniul științei, tehnologiei, ingineriei și matematicii

A. Competențele în domeniul matematicii sunt definite drept capacitatea de a dezvolta și de a folosi o gândire matematică pentru a rezolva o serie de probleme în situații de zi cu zi. Având ca bază stăpânirea competențelor numerice, se pune accent atât pe procese și activități, cât și pe cunoștințe. Competențele matematice implică, la niveluri diferite, capacitatea și disponibilitatea de a utiliza moduri matematice de gândire (gândire logică și spațială) și de prezentare (formule, modele, grafice, diagrame).

B. Competențele în știință se referă la capacitatea și la disponibilitatea de a utiliza cunoștințele și metodologia care servesc la explicarea fenomenelor naturale pentru a identifica întrebări și pentru a trage concluzii bazate pe dovezi. Competențele în domeniul tehnologiei și ingineriei sunt aplicarea acestor cunoștințe și metodologii pentru satisfacerea dorințelor și nevoilor cetățenilor. Competențele în știință, tehnologie și inginerie implică înțelegerea schimbărilor cauzate de activitatea umană și a responsabilității fiecărui cetățean.

Cunoștințe, competențe și atitudini esențiale legate de această competență

A. Cunoștințele necesare în domeniul matematicii includ cunoștințe temeinice privind numerele, măsurile și structurile, operațiunile de bază și prezentările matematice de bază, o înțelegere a termenilor și conceptelor matematice, precum și o sensibilizare față de întrebările la care matematica poate oferi răspunsuri.

Cetățenii ar trebui să dispună de competențele de a aplica principiile și procesele matematice de bază în contexte de zi cu zi, acasă și la muncă (de exemplu, competențe financiare), și să urmărească și să evalueze înșiruri de argumente. Cetățenii ar trebui să fie în măsură să utilizeze raționamentul matematic, să înțeleagă dovezile matematice, să comunice în limbaj matematic și să utilizeze instrumente ajutătoare corespunzătoare, inclusiv date statistice și grafice.

O atitudine pozitivă în matematică se bazează pe respectarea adevărului și pe dorința de a căuta raționamente și de a verifica valabilitatea acestora.

B. Pentru știință, tehnologie și inginerie, cunoștințele esențiale cuprind principiile de bază ale naturii, concepte științifice, teorii, principii și metode fundamentale, tehnologii, produse și procese tehnologice, precum și o bună înțelegere a impactului științei, tehnologiei, ingineriei

și activităților umane în general asupra naturii. Aceste competențe ar trebui să permită cetățenilor să înțeleagă mai bine avansul, limitările și riscurile teoriilor, aplicațiilor și tehnologiilor științifice în societate în general (în legătură cu procesul de luare a deciziilor, valorile morale, cultură etc.).

Competențele includ înțelegerea științei drept un proces de investigare a naturii prin experimente controlate, capacitatea de a utiliza și gestiona instrumente și mașini tehnologice, precum și date științifice, pentru a îndeplini un obiectiv sau pentru a ajunge la o concluzie sau pentru a lua decizii bazate pe dovezi, precum și capacitatea de a renunța la propriile convingeri atunci când acestea sunt în contradicție cu constatări experimentale noi. Cetățenii ar trebui să fie, de asemenea, în măsură să recunoască caracteristicile esențiale ale investigației științifice și să dețină capacitatea de a comunica concluziile și motivele care au condus la acestea.

Competența presupune o atitudine de analiză critică și curiozitate, o preocupare pentru aspectele etice și susținerea atât a siguranței, cât și a durabilității mediului, în special referitor la progresele științifice și tehnologice în ceea ce privește interesul propriu, familial, al comunității și interesul mondial.

4. Competențe digitale

Competențele digitale implică utilizarea cu încredere, critică și responsabilă a tehnologiilor digitale, precum și utilizarea acestora pentru învățare, la locul de muncă, și pentru participarea în societate. Ele includ alfabetizarea în domeniul informației și al datelor, comunicarea și colaborarea, crearea de conținuturi digitale (inclusiv programare), siguranța (inclusiv bunăstarea digitală și competențe legate de securitatea cibernetică), precum și soluționarea problemelor.

Cunoștințe, competențe și atitudini esențiale legate de această competență

Cetățenii ar trebui să înțeleagă modul în care tehnologiile digitale pot sprijini comunicarea, creativitatea și inovarea și să fie conștienți de posibilitățile, limitările, efectele și riscurile acestora. Ei ar trebui să înțeleagă principiile generale, mecanismele și logica care stau la baza tehnologiilor digitale aflate în plină evoluție și să cunoască funcția și utilizarea de bază a diferitelor dispozitive, programe informatice și rețele. Cetățenii ar trebui să aibă o abordare critică a valabilității, fiabilității și impactului informațiilor și datelor puse la dispoziție prin mijloace digitale și să cunoască principiile etice și juridice implicate în ceea ce privește utilizarea tehnologiilor digitale.

Cetățenii ar trebui să poată utiliza tehnologiile digitale pentru a-și susține cetățenia activă și incluziunea socială, colaborarea cu ceilalți, precum și creativitatea în vederea realizării obiectivelor personale, sociale sau comerciale. Competențele includ capacitatea de a utiliza, accesa, filtra, evalua, crea, programa și împărtăși conținuturi digitale. Utilizatorii trebuie să aibă posibilitatea de a gestiona și proteja informațiile, conținutul, datele și identitățile digitale, precum și de a recunoaște și utiliza efectiv softuri, dispozitive, inteligență artificială sau roboți.

Utilizarea de tehnologii și conținuturi digitale necesită o atitudine reflexivă și critică, dar care manifestă în același timp curiozitate, este deschisă și orientată spre viitor în ceea ce privește evoluția acestora. Este necesară, de asemenea, o abordare etică, sigură și responsabilă a modului de utilizare a acestor instrumente.

5. Competențe personale, sociale și de învățare

Competențele personale, sociale și de învățare înseamnă capacitatea de a reflecta asupra propriei persoane, gestionarea eficace a timpului și a informației, munca în echipă în mod

constructiv, păstrarea rezilienței și gestionarea propriului proces de învățare și a carierei. Ele includ capacitatea de a face față incertitudinii și complexității, de a învăța să înveți, susținerea bunăstării fizice și emoționale, empatia și gestionarea conflictelor.

Cunoștințe, competențe și atitudini esențiale legate de această competență

Pentru a avea relații interpersonale și o participare socială de succes este esențială înțelegerea codurilor de conduită și a normelor de comunicare acceptate în general de diferite societăți și medii. Competențele personale, sociale și de învățare necesită, de asemenea, cunoștințe privind componentele unui corp sănătos, a unei minți sănătoase și a unui stil de viață sănătos. Aceasta implică o cunoaștere a strategiilor de învățare preferate, cunoașterea nevoilor de dezvoltare a competențelor și a diferitelor modalități de a-și dezvolta competențele, precum și căutarea oportunităților și orientărilor privind educația, formarea și cariera sau a măsurilor de sprijin disponibile.

Competențele includ capacitatea de a identifica propriile capacități și interese, capacitatea de abordare a complexităților, de a gândi în mod critic și de a lua decizii. Aceasta include capacitatea de a învăța și de a lucra atât în colaborare, cât și în mod individual, precum și de a-și organiza procesul de învățare și de a persevera, de a evalua și de a face schimb de cunoștințe, de a obține sprijin atunci când este necesar și de a gestiona în mod eficient propria carieră și interacțiunile sociale. Cetățenii ar trebui să fie rezilienți și să poată face față nesiguranței și stresului. Ei ar trebui să aibă capacitatea de a comunica în mod constructiv în medii diferite, de a colabora în echipe și de a negocia. Aceasta include manifestarea toleranței, exprimarea și înțelegerea unor puncte de vedere diferite, precum și capacitatea de a obține încredere și de a empatiza.

Această competență se bazează pe o atitudine pozitivă față de propria bunăstare personală, socială și fizică și pe învățarea pe tot parcursul vieții. Ea se bazează pe o atitudine de colaborare, asertivitate și integritate. Aceasta cuprinde și respectul față de ceilalți și disponibilitatea de depăși prejudecățile și de a ajunge la un compromis. Cetățenii ar trebui să aibă capacitatea de a identifica și stabili obiective, de a se motiva, precum și de a dezvolta reziliența și încrederea pentru a desfășura și a reuși în procesul de învățare pe tot parcursul vieții. O atitudine de soluționare a problemelor sprijină atât procesul de învățare, cât și capacitatea individuală de a aborda obstacolele și schimbările. Aceasta include dorința de a aplica experiențele anterioare de învățare și de viață și curiozitatea de a căuta oportunități de învățare și de dezvoltare în diverse situații din viață.

6. Competențe civice

Competențele civice înseamnă capacitatea de a acționa în calitate de cetățeni responsabili și de a participa pe deplin la viața civică și socială, pe baza înțelegerii conceptelor și structurilor sociale, economice și politice, precum și a evoluțiilor și a durabilității la nivel mondial.

Cunoștințe, competențe și atitudini esențiale legate de această competență

Competențele civice se întemeiază pe cunoașterea conceptelor de bază cu privire la indivizi, grupuri, organizații de muncă, societate, economie și cultură. Aceasta presupune o înțelegere a valorilor comune europene, astfel cum sunt formulate la articolul 2 din Tratatul privind Uniunea Europeană și în Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene. Competențele civice includ cunoștințe despre evenimentele contemporane, precum și o înțelegere critică a principalelor evoluții ale istoriei naționale, europene și a lumii. În plus, aceasta include o cunoaștere a obiectivelor, valorilor și politicilor mișcărilor sociale și politice, precum și a sistemelor durabile, în special a schimbărilor climatice și demografice la nivel mondial și a cauzelor care stau la baza acestora. Cunoștințele despre integrarea europeană, precum și conștientizarea diversității și identității culturale în Europa și în lume reprezintă un aspect

esențial. Acestea includ înțelegerea dimensiunilor multiculturale și socioeconomice ale societăților europene și a modului în care identitatea culturală națională contribuie la identitatea europeană.

Competențele civice se referă la capacitatea de a se implica în mod eficient împreună cu ceilalți cetățeni în interes comun sau public, inclusiv în ceea ce privește dezvoltarea durabilă a societății. Acest lucru implică gândirea critică și participarea constructivă la activitățile comunității, precum și la procesele decizionale de la toate nivelurile, de la nivel local și național până la nivel european și internațional. Acest lucru implică, de asemenea, capacitatea de a accesa, de a avea o înțelegere critică și de a interacționa atât cu formele tradiționale, cât și cu noile forme ale mass-mediei.

Respectarea drepturilor omului ca bază a democrației reprezintă fundamentul unei atitudini responsabile și constructive. Participarea constructivă implică disponibilitatea de a participa la procesul decizional democratic de la toate nivelurile, precum și la activitățile civice. Aceasta include sprijinirea diversității sociale și culturale, a egalității între bărbați și femei și a coeziunii sociale, disponibilitatea de a respecta viața privată a altor persoane și să a-și asuma responsabilitatea pentru mediu. Interesul față de evoluțiile politice și socioeconomice și comunicarea interculturală reprezintă premise necesare pentru atât pentru a depăși prejudecățile, cât și pentru a se ajunge la un compromis atunci când este necesar și pentru a se asigura justiția socială și de echitatea.

7. Competențe antreprenoriale

Competențele antreprenoriale se referă la capacitatea de a acționa în fața oportunităților și a ideilor și de a le transforma în valori pentru ceilalți. Ele se întemeiază pe creativitate, gândire critică și soluționarea problemelor, luarea de inițiative și perseverență și capacitatea de a lucra în colaborare cu scopul de a planifica și a gestiona proiecte care au o valoare comercială, culturală sau socială.

Cunoștințe, competențe și atitudini esențiale legate de această competență

Competențele antreprenoriale necesită cunoașterea diferitelor contexte și oportunități pentru punerea ideilor în practică în activitățile personale, sociale și profesionale precum și o înțelegere a modului în care acestea pot să apară. Cetățenii ar trebui să cunoască și să înțeleagă abordările privind planificarea și gestionarea proiectelor, care includ atât procesele, cât și resursele. Ei ar trebui să aibă cunoștințe de economie și să înțeleagă oportunitățile și provocările sociale și economice cu care se confruntă un angajator, organizație sau societate. Ei ar trebui, de asemenea, să cunoască principiile etice și să-și cunoască propriile puncte forte și puncte slabe.

Competențele antreprenoriale sunt bazate pe creativitate, care include imaginația, gândirea strategică, soluționarea problemelor, reflecția critică și constructivă în cadrul proceselor creative și al inovării. Acestea includ capacitatea de a lucra atât independent, cât și în echipă, pentru a mobiliza resurse (persoane și materiale) și pentru a susține activitatea. Aceasta include capacitatea de a lua decizii financiare referitoare la cost și valoare. Sunt esențiale capacitatea de a comunica eficient și de a negocia cu alte persoane, abordarea nesiguranței, ambiguității și a riscului în procesul de luare a deciziilor în cunoștință de cauză.

O atitudine antreprenorială se caracterizează prin inițiativă și autocontrol, capacitate de anticipare și de evaluare prospectivă, curaj și perseverență în atingerea obiectivelor. Include dorința de a motiva alte persoane și de a pune în valoare ideile acestora, empatia, grija față de alte persoane și în general, precum și acceptarea abordărilor etice de asumare a responsabilității pe parcursul întregului proces.

8. Competențe de sensibilizare și expresie culturală

Competențele de sensibilizare și expresie culturală implică înțelegerea și respectul față de modul în care ideile și înțelesurile sunt formulate și comunicate în mod creativ în diferite culturi și printr-o serie de arte și alte forme culturale. Aceasta implică participarea la înțelegerea, dezvoltarea și exprimarea ideilor proprii și a sentimentului de apartenență sau a rolului în societate în diverse moduri și contexte.

Cunoștințe, competențe și atitudini esențiale legate de această competență

Această competență necesită cunoașterea culturilor și modurilor de exprimare locale, naționale, europene și mondiale, inclusiv limbile, patrimoniul și tradițiile acestora, precum și cunoașterea produselor culturale și o înțelegere a modului în care aceste exprimări pot influența opiniile individuale și reciproc. Aceasta include înțelegerea diferitelor moduri de comunicare a ideilor între creator, participant și audiență în texte scrise, tipărite și digitale, teatru, film, dans, jocuri, artă și design, muzică, ritualuri și arhitectură, precum și în forme hibride. Acest lucru necesită o înțelegere a propriei identități aflată în evoluție, într-o lume a diversității culturale, precum și a modului în care artele și alte forme culturale pot fi o modalitate de a vizualiza și de a modela lumea.

Competențele includ capacitatea de a exprima și interpreta cu empatie idei figurative și abstracte, experiențe și emoții, precum și capacitatea de a face acest lucru într-o serie de alte forme artistice și culturale. Competențele includ, de asemenea, abilitatea de a identifica și concretiza oportunități în interes personal, social sau comercial prin intermediul artelor și a altor forme culturale și capacitatea de a se angaja în procese creative, atât ca individ, cât și în cadrul colectivității.

Este importantă o atitudine deschisă și respectul față de diversitatea expresiilor culturale, împreună cu o abordare etică și responsabilă a proprietății intelectuale și culturale. O atitudine pozitivă presupune, de asemenea, curiozitatea față de lumea înconjurătoare, o atitudine deschisă de imaginare a noi posibilități și dorința de a participa la experiențe culturale.

9. Sprijinirea dezvoltării de competențe-cheie

Competențele-cheie sunt o combinație dinamică de cunoștințe, aptitudini și atitudini pe care un cursant trebuie să le dezvolte pe tot parcursul vieții, începând de la o vârstă fragedă. Educația incluzivă și de înaltă calitate, formarea profesională și învățarea pe tot parcursul vieții oferă oportunități pentru toți în vederea dezvoltării de competențe-cheie și, prin urmare, abordările bazate pe competențe pot fi utilizate în toate mediile de educație, formare și învățare, pe tot parcursul vieții.

În sprijinul educației, formării și învățării bazate pe competențe și în contextul învățării pe tot parcursul vieții, au fost identificate trei provocări: utilizarea unei game largi de abordări și contexte ale învățării; sprijin pentru profesori și alte categorii de personal educațional; și evaluarea și validarea dezvoltării competențelor. Pentru a aborda aceste provocări, pot fi recunoscute anumite bune practici.

a. Utilizarea unei game largi de abordări și contexte ale învățării

- (a) Învățarea interdisciplinară, parteneriatele între diferite niveluri de educație, actorii din domeniul formării și învățării, inclusiv de pe piața forței de muncă, precum și conceptele cum ar fi abordările privind școala în ansamblul său, cu accent pe predarea și învățarea în regim de colaborare, participarea activă și luarea deciziilor de către cursanți pot îmbogăți procesul de învățare. Cooperarea transsectorială între instituțiile de învățământ și formare profesională și actorii externi din domeniul afacerilor, artelor, sportului și comunităților de tineret, precum și institutele de

învățământ superior sau de cercetare, ar putea fi esențiale pentru o dezvoltare eficientă a competențelor.

- (b) Dobândirea competențelor de bază, precum și dezvoltarea mai generală a competențelor poate fi stimulată prin completarea în mod sistematic a învățării academice cu învățarea socială și emoțională, cu arte și sport. Consolidarea competențelor personale, sociale și de învățare de la o vârstă fragedă poate oferi o bază pentru dezvoltarea competențelor de bază.
- (c) Metode de învățare cum ar fi învățarea bazată pe cercetare, învățarea bazată pe proiecte, învățarea mixtă, învățarea bazată pe arte și jocuri pot spori motivația de a învăța și capacitatea de implicare. De asemenea, învățarea experimentală, învățarea bazată pe muncă și metodele științifice în domeniul științei, tehnologiei, ingineriei și matematicii (STIM) pot stimula dezvoltarea unei game largi de competențe.
- (d) Cursanții, personalul didactic și furnizorii de educație și formare ar putea fi încurajați să utilizeze tehnologiile digitale pentru a îmbunătăți învățarea și pentru a sprijini dezvoltarea competențelor digitale. De exemplu, prin participarea la inițiativele Uniunii precum „Săptămâna UE a programării”¹. Utilizarea unor instrumente de autoevaluare, cum ar fi instrumentul SELFIE², ar putea îmbunătăți capacitatea digitală a furnizorilor de educație, formare și învățare.
- (e) Oportunități specifice de experiențe antreprenoriale, cum sunt mini-întreprinderile, stagiile în întreprinderi sau vizite ale antreprenorilor în instituții de educație și de formare ar putea fi deosebit de benefice pentru tineri, dar și pentru adulți și pentru profesori. Tinerilor ar putea să li se ofere posibilitatea de a beneficia de cel puțin o experiență antreprenorială în învățământul primar sau secundar. Parteneriatele și platformele între școli și întreprinderi la nivel local, în special în zonele rurale, pot avea un rol esențial în răspândirea educației antreprenoriale. Formarea adecvată și sprijinul cadrelor didactice și a directorilor ar putea constitui un element esențial pentru crearea unui progres durabil și a unei poziții de lider.
- (f) Competențele lingvistice pot fi dezvoltate în strânsă cooperare cu mediile de educație, formare și de învățare din străinătate, prin mobilitatea personalului din învățământ și a cursanților sau prin utilizarea platformei eTwinning, EPALÉ și/sau portaluri on-line similare.
- (g) Tinerii și adulții dezavantajați, din cauza statutului lor socioeconomic sau pentru că provin din familii de migranți, sau cei care au nevoi speciale de educație, ar putea beneficia de un sprijin adecvat în medii favorabile incluziunii în vederea împlinirii

¹ *The Code Week* (Săptămâna programării), <http://codeweek.eu/>

² *Self-assessment tool on digital capacity (SELFIE)* (Instrumentul de autoevaluare a capacității digitale), <https://ec.europa.eu/jrc/en/digcomporg/selfie-tool>, sau HEInnovate, <https://heinnovate.eu/>

potențialului lor educațional. Un astfel de sprijin ar putea consta în sprijin privind învățarea limbii, sprijin academic sau emoțional, instruirea de către colegi, activități extrașcolare, orientare profesională sau sprijin material.

- (h) Cooperarea dintre educație, formare și mediile de învățare la toate nivelurile pot fi esențiale pentru a ameliora continuitatea dezvoltării competențelor cursanților pe tot parcursul vieții și pentru a dezvolta metode de învățare inovatoare.
- (i) Cooperarea dintre educație și formare, partenerii din afara sistemului educațional în comunitățile locale și angajatorii, în combinație cu învățarea formală și non-formală sprijină dezvoltarea competențelor și facilitează trecerea de la educație la un loc de muncă.

b. Sprijinirea personalului didactic

- (a) Integrarea abordării educației, formării profesionale și învățării bazate pe competențe în educația inițială și dezvoltarea profesională continuă pot ajuta personalul didactic să schimbe modul de predare și de învățare în mediile lor și să fie competenți în ceea ce privește punerea în aplicare a abordării.
- (b) Personalul didactic ar putea fi sprijinit în dezvoltarea unor abordări bazate pe competențe în mediile lor specifice prin schimburi de personal și activități de învățare reciprocă care permit flexibilitate și autonomie în organizarea învățării, prin rețele, colaborare și comunități de practici.
- (c) Personalul didactic ar putea beneficia de asistență în crearea de practici inovatoare, prin participarea la cercetare și utilizarea adecvată de noi tehnologii pentru abordările bazate pe competențe în procesele de predare și învățare.
- (d) Personalul didactic ar putea beneficia de orientări, acces la centre de expertiză, instrumente și materiale adecvate care pot îmbunătăți metodele și practica de predare și de învățare.

c. Evaluarea și validarea dezvoltării competențelor

- (a) Descrierile competențelor-cheie s-ar putea traduce în cadre privind rezultatele învățării care ar putea fi completate cu instrumente adecvate pentru diagnostic, evaluare formativă și sumativă și validare la niveluri adecvate³.
- (b) Tehnologiile digitale, în special, ar putea contribui la analiza multiplelor dimensiuni ale progresului cursanților, inclusiv învățarea antreprenorială.
- (c) Ar putea fi dezvoltate abordări diferite pentru evaluarea competențelor-cheie în mediile de învățare non-formală și informală, inclusiv activități conexe ale angajatorilor, specialiștilor

³ De exemplu Cadrul european comun de referință pentru limbi, Cadrul competențelor digitale, Cadrul competențelor antreprenoriale, precum și descrierile competențelor ale PISA furnizează materiale de sprijin pentru evaluarea competențelor.

în orientare profesională și partenerilor sociali. Acestea ar trebui să fie disponibile pentru toți cetățenii, în special pentru persoanele cu un nivel scăzut de calificare, pentru a susține continuarea învățării.

- (d) Validarea rezultatelor învățării obținute prin învățare non-formală și informală s-ar putea extinde și ar putea deveni mai solide, în conformitate cu Recomandarea Consiliului privind validarea învățării non-formale și informale, inclusiv prin diferite procese de validare și prin utilizarea unor instrumente precum Europass și Youthpass.